

Projektförslag:

Starta ett nationellt konsortium för öppna vetenskapliga böcker i Sverige

Boken som publiceringsform är viktig i många vetenskapliga ämnen – särskilt inom humaniora och samhällsvetenskap, där längre resonemang som inte får plats i artikelform är väsentliga för ämnens forskning. Samtidigt är boken ofta kritiserad, för att den inte genomgår samma vetenskapliga kvalitetsgranskning som artiklar, och för att den inte lika ofta är tillgänglig open access. Detta gäller i särskilt hög grad böcker utgivna på svenska, vilka samtidigt som de ifrågasätts är viktiga både för ämnens utveckling och för forskarnas karriärer. Inte minst är de dessutom viktiga för vetenskapens kommunikation med allmänheten, det som brukar kallas för den tredje uppgiften. Under 2000-talet har traditionell utgivning av vetenskapliga monografier också drabbats av en kraftigt minskande marknad, framför allt beroende på att de vetenskapliga tidskrifterna tar en allt större del av universitetsbibliotekens inköpsresurser.

Hur kan denna situation förbättras? Hur kan boken som publiceringsform stärkas och möta de nya kraven inom den vetenskapliga publiceringen? Dessa frågor har utretts i ett projekt med medarbetare från fem av landets universitet, finansierat av Kungliga Biblioteket tillsammans med de två stora forskningsfinansiärerna inom humaniora och samhällsvetenskap, Vetenskapsrådet och Riksbankens Jubileumsfond. Nu är slutrapporten färdig.

Projektgruppen består av universitetsbibliotekarier och forskare. Genom möten med forskare, finansierer och vetenskapliga förlag – men också med europeiska grupper som diskuterar liknande frågor – har idéer kring boken och dess möjligheter tagits fram och bearbetats. Målet för projektet är att bevara de styrkor som dagens publiceringssystem har, samtidigt som svagheter åtgärdas.

Projektets förslag är att starta ett nationellt konsortium som står för kvalitetsgranskning (peer review) av vetenskapliga böcker, som sedan kan publiceras på en mängd olika förlag, både kommersiella och universitetsinterna. Kvalitetsgranskningen är sammankopplad med kravet att tillgängliggöra boken open access parallellt med den tryckta versionen. Detta innebär att de vetenskapliga böckerna skulle bli både kvalitetsgranskade och fritt tillgängliga att ta del av, vilket är vad såväl landets lärosäten som finansierer och regering eftersträvar. Rapporten diskuterar några olika möjligheter till arbetssätt och finansiering. Huvudförslaget är att Vetenskapsrådet tar ansvaret för den nationella infrastrukturen och för finansieringen av den.

Läs hela rapporten ”A National Consortium for Open Academic Books in Sweden”:

http://www.kb.se/Dokument/Om/projekt/open_access/2013/A_Consortium_Approach_to_OA_Books_final_report_2013-08-27.pdf

Projektgruppen har bestått av:

- Projektledare David Lawrence, Linköpings universitet, davla@ep.liu.se, telefon: 013-286609
- Katarina Bernhardsson, Lunds universitet, katarina.bernhardsson@litt.lu.se, 046-222 09 59
- Jörgen Eriksson, Lunds universitet, jorgen.eriksson@ub.lu.se, 046-222 03 26
- Karin Henning, Göteborgs universitet, karin.henning@ub.gu.se
- Camilla Hertil-Lindelöw, Stockholms universitet, Camilla.Hertil-Lindelow@sub.su.se, 08-16 27 11/ 073-460 27 58
- Thomas Neidenmark, Stockholms universitet, Thomas.Neidenmark@sub.su.se, 08-16 27 70
- Maja Pelling, Göteborgs universitet, maja.pelling@ub.gu.se, 031-786 1165
- Aina Svensson, Uppsala universitet, Aina.Svensson@ub.uu.se, 018-471 71 05